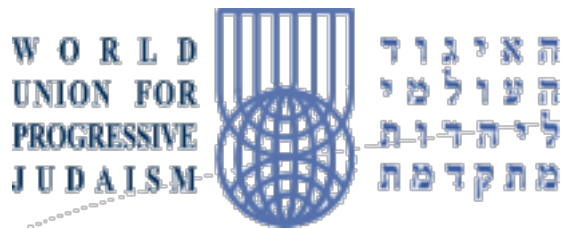

5776

Torah from Around the World

Het Goddelijke attribuut van chesed (liefde en goedheid) zei: „Zolang Awraham er was, had ik niets te doen, want hij deed mijn werk in mijn plaats.” Sefer HaBahir

Sjabbat 19 maart 2016 / 9 Adar-II 5776, Wajikra/Leviticus, Wajikra 1:1 - 5:26
Tanach, blz. 197 - 205

Vanwege Sjabbat Zachor wordt ook gelezen: Dewariem/Deuteronomium 25:17 - 19

Haftara: I Sjemoeël 15:2 - 34
Tanach, blz. 568 - 570

Commentaar: Rabbijn Tamarah Benima. Zij is rabbijn van de Progressief-Joodse Gemeente Noord-Nederland, de Liberaal Joodse Gemeente Friesland en Beit Ha'Chidush.

Gaaf en ongeschonden

Deze Sjabbat beginnen we met het lezen van het boek Wajikra/Leviticus. Hoofdstuk na hoofdstuk wordt verteld in welke situaties er offers moeten worden gebracht, hoe ze moeten worden gebracht en wat er aan offers kan worden gebracht. Wat opvalt is dat op verschillende plaatsen wordt gezegd dat het offerdier „zonder gebrek” moet zijn. Meteen al in hoofdstuk 1 pasoeek (vers) 3: „Wie een brandoffer wil aanbieden en daarvoor een rund neemt, moet een mannelijk dier nemen zonder enig gebrek.” Alleen een rund dat geen verwondingen heeft (zelfs niet hersteld), niet ziek is, geen gebroken poot heeft (gehad) of wat men ook verder maar kan bedenken, is „geschikt als brandoffer, als geurige gave die de Eeuwige behaagt.” (Wajikra 1:9).

In de volgende pasoeek, Wajikra 1:10, wordt de aanmaning „geen gebrek” herhaald. „Wie een schaap of geit als brandoffer aanbiedt, moet een mannelijk dier nemen zonder enig gebrek.”

Hoofdstuk 2 gaat over graanoffers, maar in hoofdstuk 3 wordt het dierenoffer opnieuw ter sprake gebracht. „Wie een vredeoffer wil aanbieden en daarvoor een rund neemt, mag een koe of een stier nemen, maar het dier dat de Eeuwige wordt aangeboden mag geen enkel gebrek hebben: (Wajikra 3:1) Ook een schaap of een geit moeten gaaf zijn (Wajikra 3:6) om als vredeoffer te kunnen dienen. In hoofdstuk 4 blijkt dat ook een dier voor een

reinigingsoffer aan dezelfde eis moet voldoen (Wajikra 4: 3; 4:28), evenals voor een hersteloffer (Wajikra 5:15, 5:18 en 5:25).

Wat de gedachte achter het offeren is, of zou kunnen zijn, wil ik hier bespreken. En evenmin wat er precies wordt bewerkstelligd door het spatten of smeren van het bloed van het offerdier, behalve dan dat het, mijns inziens, niet om de functie van het bloed als zodanig gaat, maar om de *nefesj*, het levensbeginsel dat door het op mensen of voorwerpen aan te brengen zijn heiligende werking uitoefent.

Wat ik naar voren wil halen is die nadruk op de gaafheid van het offerdier. Het mag niet ziek zijn, het mag niet geschonden zijn. Het dier wordt gedood. Dat is onontkoombaar waar. Maar het wordt gedood in een gereguleerde, betekenisvolle context. Het wordt gedood ten einde verzoening, reiniging of herstel te bewerkstelligen. Dat dat voor de moderne mens niet meer invoelbaar is (en wellicht ook niet gewenst), is hier niet aan de orde. In de bijbelse tijd was dat de manier om de relatie tussen mens en zijn universum, tussen mens en zijn innerlijk, tussen mens en zijn God te herstellen.

Maar waarom moet dat dier ongeschonden zijn? Stel ik heb een schaapje of een geitje dat mij lief is (als offer wil ik juist wat mij lief is aan de Eeuwige geven), maar het heeft een gebrek. Is dat geen discriminatie? Is dat geen achterstelling? Is dat geen afwijzing? Waarom wil de Eeuwige niet ook zo'n dier accepteren?

Daar kan uiteindelijk alleen de Eeuwige op antwoorden. Maar deze Sjabbat is het Sjabbat Zachor, de tweede van de vier speciale Sjabbatot die aan Pesach vooraf gaan. Op Sjabbat Zachor wordt Amalek in herinnering gebracht. De Amalekieten werden de aartsvijand van de Bné Jisrael, toen zij het joodse volk aanvielen, meteen nadat het door de Jam Soef, de Rietzee was getrokken. Het volk was net gered van de dood door de strijders van de Farao of de strijders van het volk Amalek viel het aan. De Amalekieten vielen echter niet de strijdbare jonge mannen aan, maar de ouderen, de zieken, de kinderen die achteraan liepen.

Amalek is het symbool geworden voor de vijand van Israël. Als er niet openlijk over onze onderdrukkers kon worden gepraat, omdat dat te gevaarlijk was, gebruikten we de benaming 'Amalek' om over onze vijanden te kunnen spreken. De Romeinen werden 'Amalek', de kruisvaarders, de pogrom-makers, de nazi's. Amalek werd symbool voor het kwaad. Van het kwaad om het kwaad. Van de moordzucht. Van de gewelddadigheid uit sadisme, uit wreedheid. Van gewelddadigheid zonder enige aanleiding of strategisch doel. Van het geweld puur om het geweld.

Zou het zo kunnen zijn dat de Eeuwige een gaaf, totaal ongeschonden offerdier eist om te voorkomen dat er bij het doden van dit dier ook maar sprake zou kunnen zijn van enige agressie, van enige wreedheid, van enige moordzucht, van iets wat de Amalekieten dreef?

Wij brengen geen offers meer. De Tempel werd in het jaar 70 vernietigd; offeren is niet meer mogelijk. De gebeden hebben de plaats van het offer ingenomen. Met Poeriem vieren we dat de joodse bevolking in Perzië niet ten prooi viel aan de moordzucht van Haman, de nakomeling van Agag, die een nakomeling van Amalek was. We worden opgeroepen om zo dronken te worden dat we het verschil tussen Mordechai, onze redder, en Haman, onze aartsvijand, niet meer weten. Dat betekent dat we afgezien van de daadwerkelijk bestaande vijanden in de wereld om ons heen, ook worden gemaand om te onderkennen of en zo ja hoe wijzelf in de greep zijn van agressie om de agressie. Poeriem geeft ons de mogelijkheid tot het ontladen – niet van de agressie, maar van spanning tussen de Mordechai in ons en de Haman in ons. Zodat wij gaaf en ongeschonden uit het feest te voorschijn komen.

Sjabbat Sjalom en alvast Gut Poeriem.